

Sygn. akt XXV C 1250/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXV Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Tomasz Niewiadomski

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa K. P.

przeciwko (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę (symbol 049cf)

wniosku powodów o udzielenie zabezpieczenia

postanawia:

I. udzielić zabezpieczenia poprzez zwolnienie powódki K. P. z obowiązku uiszczania rat w związku z zawartą umową kredytu nr (...) denominowanego do CHF z dnia 12 września 2008 roku, aż do momentu prawomocnego zakończenia niniejszej sprawy;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddalić.

SSO Tomasz Niewiadomski

Sygn. akt XXVIII C 1802/21 (poprzednia sygn. akt XXV C 1250/21)

UZASADNIENIE

postanowienia z 29 marca 2021 roku

W dniu 10 marca 2021 roku do tut. Sądu wpłynął pozew w którym powódka - K. P., domagała się zasądzenia od pozwanego (...) Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W., kwoty 201 932,17 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lutego 2021 roku do dnia zapłaty. Przedmiotem żądania pozwu było także stwierdzenie przez Sąd, że umowa kredytu nr (...), denominowanego do franka szwajcarskiego, zawarta w dniu 12 września 2008 roku pomiędzy powódką a (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w W. - jest nieważna ex tunc.

W pozwie został także zawarty wniosek o udzielenie zabezpieczenia poprzez zajęcie wierzytelności pozwanego z tytułu rachunku bankowego w Narodowym Banku Polskim jak i innych rachunków bankowych na kwotę 201 932,17 złotych w zakresie powództwa głównego o zapłatę – aż do momentu prawomocnego zakończenia niniejszej sprawy. Ponadto powódka wniosła o zabezpieczenie roszczenia o stwierdzenie nieważności ww. umowy kredytowej poprzez:

a. zwolnienie jej z obowiązku uiszczania rat w związku z umową kredytu nr (...), denominowanego do franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 12 września 2008 roku – aż do momentu prawomocnego zakończenia niniejszej sprawy,

b. zakazanie pozwanemu złożenia jej oświadczenia o wypowiedzenia ww. umowy - od dnia wydania postanowienia o zabezpieczeniu do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie,

c. zakazanie pozwanemu dokonywania wpisów w rejestrach prowadzonych przez Biuro (...) S.A. oraz do biur informacji gospodarczej o zadłużeniu lub zaległościach z tytułu spłat ww. umowy kredytu - od dnia wydania postanowienia o zabezpieczeniu do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Uzasadnienie wniosku o zabezpieczenie składało się z dwóch części. W pierwszej części powódka przedstawiała okoliczności mające uprawdopodobnić jej roszczenie względem pozwanego. Wskazywano w niej przede wszystkim na okoliczności zawarcia umowy takie jak: wykorzystanie standardowego wzorca stosowanego masowo przez pozwanego, niedostateczne i nierzetelne poinformowanie o ryzyku kredytowym i potencjalnych skutkach ekonomicznych dla niej jako konsumenta w przypadku drastycznej zmiany kursu franka szwajcarskiego, jak również brak faktycznej możliwości negocjowania postanowień przedmiotowej umowy. Powódka wskazywała, że ww. umowa jest nieważna przede wszystkim ze względu na abuzywność jej postanowień jak również na sprzeczność z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 roku, ze względu na zastosowanie w umowie wskaźnika LIBOR.

W drugiej części, odnosząc się do kwestii interesu prawnego, powódka podniosła, że ze względu na tożsamość konstrukcyjną umów, jak i ich ilość, istnieje uzasadniona obawa niewypłacalności pozwanego w związku z ryzykiem masowego dochodzenia tożsamyh roszczeń przez innych klientów banku. Jej zdaniem za ustanowieniem zabezpieczenia przemawiają też względy słuszności, przy czym zabezpieczenie miałoby tu być swego rodzaju sankcją dla banku za nieuczciwe zachowanie w postaci świadomego zawarcia w treści umowy klauzul niedozwolonych.

Na koniec swojej argumentacji powódka poniosła także, że w jej ocenie pozwany bank nie wykona dobrowolnie wyroku zapadłego w niniejszej sprawie, co w konsekwencji będzie prowadzić do konieczności wszczęcia postępowania egzekucyjnego względem niego i narażenia powódki na dodatkowe koszty w związku z takim postępowaniem (pозew k. 4 -31v).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek o zabezpieczenie jest zasadny w części dotyczącej zwolnienia powódki z obowiązku uiszczania rat w związku z umową kredytu nr (...), denominowanego do franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 12 września 2008 roku. W pozostałym zakresie wniosek nie jest zasadny i nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy wskazać, iż zgodnie z art. 730¹ § 1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Okoliczności te muszą być spełnione **łącznie**, zatem brak uprawdopodobnienia którejkolwiek z nich uniemożliwia uwzględnienie wniosku.

Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Instytucja uprawdopodobnienia odnosi się do sytuacji, w których ustawa procesowa nie wymaga ustalenia twierdzeń o faktach przy pomocy dowodów, lecz zadawała się mniejszym stopniem pewności. Uprawdopodobnienie może być przeprowadzone przez sąd przy użyciu środków, które uzna za właściwe, nie wyłączając środków dowodowych. Przy uprawdopodobnieniu nie jest jednak konieczne zachowanie szczególnych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 kpc). Uprawdopodobnienie, w odróżnieniu od dowodu, nie daje zatem pewności co do prawdziwości twierdzenia o istnieniu konkretnego roszczenia, ale sprawia, że twierdzenie to staje się prawdopodobne (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w uzasadnieniu postanowienia z dnia 13 lutego 2012 roku, I ACz 270/12, LEX nr 1111997; M. Łżykowski: Charakterystyka prawna uprawdopodobnienia w postępowaniu cywilnym, Nowe Prawo 1980, nr 3, str. 71).

Do uprawdopodobnienia twierdzeń w postępowaniu zabezpieczającym odnoszą się ogólne reguły dotyczące uprawdopodobnienia stosowane w postępowaniu cywilnym. Wykazanie prawdopodobieństwa roszczenia może być przeprowadzone za pomocą takich niesformalizowanych środków, jak: pisemne oświadczenia osób trzecich,

nieformalne przesłuchanie stron lub strony bądź świadków, dokumenty itp. Sąd winien mieć jednak na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Z kolei przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę. Ponadto art. 738 kpc określa, iż sąd ma obowiązek rozpoznać wnioski o udzielenie zabezpieczenia w jego granicach, biorąc przy tym za podstawę orzeczenia materiał zebrany w sprawie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należało stwierdzić, iż powódka uprawdopodobniła roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytu nr (...), denominowanego do franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 12 września 2008 roku pomiędzy nią a (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w W.. Z treści tej umowy kredytu wynika, że na jej mocy poprzednik prawny pozwanego udzielił powódce kredytu w kwocie 154 000 złotych, denominowanego do kursu CHF, na okres 240 miesięcy (§ 2 ust. 1). Przeznaczeniem kredytu było sfinansowanie zakupu lokalu mieszkalnego (§ 3 ust. 1). Umowa przewidywała wypłatę całego kredytu w postaci jednorazowego przelewu na rachunek wskazany w umowie (§ 4 ust. 1). Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej ustalonej na podstawie stawki LIBOR 3-miesięczny „(...) z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc zawarcia umowy publikowanej na stronie (...) lub też na jakimkolwiek ekranie zastępczym”. Tak ustalona stawka LIBOR 3-miesięczny była powiększona o marżę banku wynoszącą 2,20 punktów procentowych, obie te stawki po zsumowaniu dawały łączną stawkę oprocentowania kredytu – na dzień zawarcia umowy było to 4,95% w stosunku rocznym (§ 8 ust. 1 i 2). W umowie kredytu przewidziano, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 2 ust. 2), zaś przy spłacie kredytu wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w tabeli kursów obowiązującej w dniu spłaty (§ 9 ust. 2). W umowie ani w regulaminie nie określono przy tym zasad ustalania kursów waluty indeksacyjnej w tabelach kursowych banku.

Przywołane wyżej postanowienia umowne dotyczące indeksacji nie odwołują się więc do ustalanych w sposób neutralny kursów CHF czy jakichś obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie ma wpływu. Zasady ustalania kursów zostały natomiast przekazane do wyłącznych uprawnień pozwanego, nie określając bliżej kryteriów ustalania ich wysokości.

Tymczasem w orzecznictwie sądów polskich przyjmuje się, że w świetle takich postanowień umownych, bank może jednostronnie i arbitralnie modyfikować wskaźniki, według których obliczana jest zarówno wysokość kapitału kredytu (**wypłaconej kwoty kredytu**) i świadczeń kredytobiorcy (**rat kredytowych**). Indeksacja kredytu na podstawie przedmiotowej umowy odbywa się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego i to uprawnienie banku do określania wysokości kursów CHF na gruncie zawartej umowy nie doznaje formalnie żadnych określonych ograniczeń. Powszechnie przyjmuje się natomiast, że tego rodzaju klauzule indeksacyjne stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ kc (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2020 roku, V ACA 143/20, Legalis nr 2493839, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2020 roku, I ACA 257/19, Legalis nr 2331056), konsekwencją czego jest konieczność uznania umowy za nieważną (podobnie uznał Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, Legalis nr 2277328; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACA 674/18, Legalis nr 2288617, w wyroku z 4 września 2020 roku, V ACA 44/19, Legalis nr 2502627, z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACA 268/19, 2282846; z dnia 23 października 2019 roku, V ACA 567/18, Legalis nr 2271446, z dnia 29 stycznia 2020 roku, I ACA 67/19, Legalis nr 2292747 oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2020 roku, I ACA 635/19, OSA 2020/2/5.). Ich skutkiem jest wyeliminowanie klauzuli indeksacyjnej z umowy, która nie może być zastąpiona innymi przepisami, co w efekcie prowadzi do nieważności umowy.

Zatem na potrzeby rozpoznania wniosku o zabezpieczenie Sąd uznał, iż powódka uprawdopodobniła swoje roszczenia o ustalenie nieważności ww. umowy. Należy tu mieć na względzie, że uprawdopodobnienie jest łagodniejszym od udowodnienia środkiem procesowym i nie przesądza w żadnym razie o treści ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, dla którego istotne jest udowodnienie dochodzonych roszczeń.

W ocenie Sądu powódka uprawdopodobniła także posiadanie interesu prawnego w zwolnieniu jej z obowiązku uiszczania rat w związku z umową kredytu nr (...), denominowanego do franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 12 września 2008 roku – aż do momentu prawomocnego zakończenia niniejszej sprawy.

Jak wskazano wyżej - interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Przepis ten powinien być wykładany w sposób zapewniający maksymalne zastosowanie regulacji płynących z prawa europejskiego w tym Dyrektywy 93/13, której implementacją są polskie przepisy art. 385⁽¹⁾ i następne kc. Rozważane regulacje zmierzają do zaniechania stosowania przez przedsiębiorców niedozwolonych postanowień umownych, w tym do zapewnienia pełnej restytucji świadczeń spełnionych na podstawie takich warunków (por wyrok TSUE w sprawie C-154/15). W wyroku C-407/18 TSUE wskazał, że niezgodne z przepisami powołanej dyrektywy są regulacje krajowe, które uniemożliwiają sądowi zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu zbadania podniesionych przez konsumenta zarzutów abuzywności umowy. Skoro zgodnie z powołanym orzeczeniem dopuszczalne jest zabezpieczenie roszczenia konsumenta poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego zmierzającego do wykonania potencjalnie abuzywnych postanowień umowy, to tym bardziej dopuszczalne jest czasowe wstrzymanie wykonywania umowy tego rodzaju.

Celem postępowania w sprawie niniejszej jest nie tylko sądowe zbadanie czy zachodzi nieważność umowy na skutek usunięcia z niej klauzul abuzywnych, ale i definitywne rozwiązanie powstałych na tym tle sporów pomiędzy stronami. Wstępna analiza pozwu wskazuje, iż powódka uprawdopodobniła takie roszczenie. Otrzymała kredyt w wysokości 154 000 złotych, z czego spłaciła już 201 932,17 złotych. Odmowa zabezpieczenia oznaczałaby zatem zezwolenie Sądu na realizację potencjalnie nieważnej umowy i teoretycznie mogłaby skutkować koniecznością wytoczenia kolejnego powództwa o zapłatę, aby zrealizować w pełni skutek restytucyjny związany z uznaniem określonych postanowień za abuzywne. Uregulowanie stosunków między stronami na czas trwania procesu polegające na wstrzymaniu obowiązku spłaty rat, które z racji nieważności umowy nie są należne, pozwala na uniknięcie kolejnego procesu o ich zwrot. Taki proces należałoby traktować jako poważne utrudnienie realizacji celu niniejszego postępowania, którym jest przecież definitywne rozstrzygnięcie sporu pomiędzy stronami.

W ocenie Sądu nie zasługiwały natomiast na uwzględnienie wnioski powódki o zastosowanie innych sposobów zabezpieczenia. W szczególności dotyczy to wniosku o zajęcie wierzytelności pozwanego na kwotę 201 932,17 złotych. Nie wykazano bowiem zupełnie żadnych okoliczności, które dawałyby uzasadnione obawy o wypłacalność pozwanego i możliwość odzyskania wpłaconych nienależnie na jego rzecz sum pieniężnych w wykonaniu ww. umowy kredytu. Twierdzenia w tym zakresie zawarte we wniosku o zabezpieczenie, stanowią jedynie daleka idącą teoretyczną dywagację, ale bez konkretnego odniesienia się do faktycznej sytuacji finansowej pozwanego. Nie wykazano również tego, by pozwany nie wykonał jakiegokolwiek wyroku Sądu zapadłego przeciwko niemu w sprawie z powództwa strony umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego do waluty obcej.

Należy także wskazać, iż względy słuszności - na jakie powołuje się powódka w żądaniu ustanowienia zabezpieczenia, również nie mogły rzutować na rozpoznanie niniejszego wniosku. Ustawa nie przewiduje bowiem dopuszczalności ustanowienia zabezpieczenia z uwagi na ww. kryteria. Dopuszczalność tej instytucji ograniczona jest jedynie do sytuacji, w których powód jednocześnie uprawdopodobni swoje roszczenie i wykaże interes prawny w ustanowieniu zabezpieczenia – art. 730¹ § 1 kc, o czym była już mowa. W szczególności nie zasługuje na aprobatę ustanowienie zabezpieczenia z uwagi na złą wiarę pozwanego przy zawieraniu umowy (czego powódka swoją drogą nawet nie wykazała), jako że celem ustanowienia zabezpieczenia jest udzielenie powodowi "należytej ochrony prawnej", zanim uzyska ochronę definitywną (ostateczną), czyli zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie, a nie udzielanie swoiste sankcji pozwanemu.

Dodatkowo nie uszła także uwadze Sądu pewna niekonsekwencja powódki w zakresie jednego ze sposobów wnioskowanego zabezpieczenia. Z jednej strony twierdzi ona, że zawarta przez nią ww. umowa kredytu jest nieważna, a z drugiej strony domaga się ona nałożenia na pozwanego zakazu jej wypowiedzania. Skoro umowa jest nieważna ex

lege, to zbędny jest ewentualny zakaz jej wypowiedania. Nie do zaakceptowania jest pogląd zakładający możliwość nałożenia w trybie zabezpieczenia zakazu wypowiedania umowy, tym bardziej takiej, co do której twierdzi się, że jest nieważna.

Sąd nie mógł także zakazać pozwanemu dokonywania wpisów w rejestrach prowadzonych przez Biuro (...) S.A. gdyż nie uprawdopodobniono tego, że pozwany w ogóle posiada tego rodzaju uprawnienie. Zawarty w pozwie opis dalszej części tego sposobu zabezpieczenia był zupełnie niejasny gdyż nie wykazywał, jakich czynności pozwanego wobec biur informacji gospodarczej w ogóle miał on dotyczyć.

Reasumując należy stwierdzić, iż wniosek o zabezpieczenie zasługiwał jedynie na częściowe uwzględnienie. Powódka nie wykazała bowiem, iż brak zabezpieczenia ponad sposób określony w sentencji postanowienia - w jakikolwiek uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Mając na uwadze powyższe okoliczności, na podstawie art. 730 i art. 730¹ kpc, Sąd orzekł jak w sentencji.

(...)